

EXPUNERE DE MOTIVE
propunere legislativă privind organizarea funcționarea
Institutului Cultural Român

Prezenta propunere legislativă are ca scop reorganizarea Institutului Cultural Român ca organ de specialitate, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului României și în coordonarea Prim-ministrului.

Prin prevederile sale, Legea propusă va duce la îndeplinirea exigențelor consacrate prin Art. 33 din Constituție, potrivit cărora Statul trebuie să asigure, printre altele, „*promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume*”, precum și întărirea legăturilor cu românii din afara frontierelor țării, în vederea păstrării, dezvoltării, exprimării identității lor etnice, culturale și lingvistice.

Arhitectura reglementării este fundamentată pe dispozițiile Art. 102 din legea fundamentală, care prevăd că: „*Guvernul, potrivit Programului său de guvernare acceptat de Parlament, asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice*”.

Abrogând legea actuală, care stipulează că Institutul este „*organizat și funcționează ca autoritate administrativă autonomă, cu personalitate juridică sub control parlamentar*”, proiectul de lege creează baza legislativă necesară îndeplinirii prevederilor programului de guvernare.

În spiritul prevederilor constituționale, proiectul de lege propune clarificarea misiunii acestui important actor al politicii Statului Român relativ la comunitățile românești din afara granițelor, debirocratizarea, perfecționarea acțiunii Institutului Cultural Român în susținerea internațională a valorilor culturii, artei și civilizației naționale, în conformitate cu direcțiile prioritare ale politicii externe a României, promovate prin intermediul diplomației culturale.

De asemenea, prin prevederile sale, viitoarea lege va asigura creșterea implicării mediului cultural în formularea priorităților programelor de activitate ale Institutului, precum reducerea factorului subiectiv a influenței politice în procesul numirii conducătorilor Institutelor culturale românești de peste hotare. Necesitatea unui nou cadru normativ pentru ICR, re poziționat ca organ de specialitate în subordinea Guvernului este motivată de:

- interesul public care impune o coordonare a programelor de diplomație culturală cu cele de sprijinire a comunităților românești de peste hotare, în

- cadrul politicii externe, aflată sub autoritatea Președintelui României și îndeplinită prin acțiunea Guvernului;
- interesul public pentru construirea unui instrument eficient, pus la adăpost de manevre politicianiste, de ingerințe și de interese extra-culturale, care să fructifice în diaspora energiile mediului cultural, valorile și specificul creației patrimoniului cultural românesc în cadrul dialogului dintre civilizații;
  - faptul că, prin actuala formă a Legii nr. 356/2003, cu completările și modificările ulterioare, misiunea Institutului Cultural Român dublează atribuțiile altor autorități, cum sunt Ministerul Culturii, Academia Română, precum și instituții din subordinea acestora;
  - faptul că plasarea Institutului Cultural Român sub controlul exercitat de Senat, prin comisiile de cultură și media, respectiv, de politică externă, a produs, cu precădere prin numirea conducerii centrale din străinătate, grave blocaje în conducerea activității institutelor din afara României, adică tocmai acolo unde argumentația modificării din 2012 a Legii de organizare funcționare arăta că ICR trebuie să-și întărească activitatea.

S-a putut constata că în cei 8 ani de la adoptarea OUG nr. 27 din 2012, managementul ICR a cunoscut dese perturbări, cu 5 Președinți și 6 vicepreședinți, în 5 echipe de conducere diferite.

De asemenea, se poate remarca faptul că Institutul Cultural Român nu a emis și nici nu ar putea emite, în condițiile prevederilor Codului Administrativ, niciun act care ar fi justificat definirea sa ca autoritate. ICR a acționat ca o instituție publică, operator cultural și, simultan, finanțator cultural.

Legea actuală dispune analiza controlul activității ICR doar în competența Senatului, în contradicție chiar cu ceea ce această lege declară, și anume, că ICR este *„organizat și funcționează ca autoritate administrativă autonomă, cu personalitate juridică sub control parlamentar”*. Ca urmare, s-a creat o situație legislativă ambiguă, ce contravine dispozițiilor Constituției care prevede, în Art. 61, faptul că Parlamentul este alcătuit din Camera Deputaților și Senat.

Nu în ultimul rând, în peisajul institutelor culturale din țările Uniunii Europene, Institutul Cultural Român este singurul plasat în sfera de control a legislativului, covârșitoarea majoritate a entităților similare fiind în subordinea sau coordonarea ministerelor afacerilor externe ori ale culturii.

Institutul Cultural Român, ca organ de specialitate în subordinea Guvernului, așa cum este propusă în actualul proiect, asigură posibilitatea îndeplinirii obiectivelor din Programul de Guvernare (2021 – 2024), aprobat prin Hotărârea Parlamentului numărul 31 din 23 decembrie 2020, mai precis înființarea a 25 de filiale ale ICR și trecerea la programarea multianuală a bugetelor activităților.

Prevederile proiectului de lege vizează, în principal:

- concentrarea misiunii ICR în domeniul acțiunii externe, în favoarea valorificării culturii patrimoniului cultural național pentru sprijinirea păstrării identității culturale lingvistice a comunităților de români de peste hotare;
- o acțiune mai eficientă a acestui organ de specialitate în promovarea valorilor marilor axe ale politicii externe a României, prin intermediul diplomației culturale, realizată prin contribuția tuturor autorităților publice relevante într-un cadru instituțional mai clar, simplificat, debirocratizat. În acest sens, Colegiul ICR îi regroupează pe reprezentanții Președintelui României, ministrului afacerilor externe, ministrului culturii, ministrului educației naționale și Academiei Române;
- dezvoltarea ICR ca pol național al reflexiei asupra perspectivei culturii, a valorificării acesteia în contextul dialogului civilizațiilor, prin constituirea Consiliului Institutului Cultural Român. Legea stabilește Consiliul ICR drept un corp de expertiză alcătuit din personalități din țară și din străinătate, însărcinat cu propunerea de strategii, de politici publice și programe culturale ce urmează a fi puse în operă de către ICR. În concordanță cu rolul său de titular al politicii externe, Președintele României îl desemnează pe Președintele Consiliului ICR;
- desemnarea conducerii centrale și a conducerii filialelor ICR cu respectarea criteriilor profesionale, de notorietate în lumea culturală, de respectare a principiilor de integritate aplicabile;
- separarea atribuțiilor executive (Director general, Directori generali adjuncți) de cele deliberative (Colegiul ICR) consultative (Consiliul ICR), precum o mai clară și mai simplă corelare a responsabilităților entităților purtătoare ale acestor atribuții;

Propunerea legislativă conține prevederi specifice privind structura organizatorică și de personal, precum și asigurarea necesarului de cheltuieli de

personal și de funcționare, urmând ca, pentru organizarea și derularea programelor culturale, finanțarea să fie multianuală.

Inițiatori:

Ludovic Orban

Deputat PNL

Dan Barna

Deputat USR-PLUS

Kelemen Hunor

Deputat UDMR